SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Mirkka Mykkänen

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

24.4.2018

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle K 6/2019 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriön poliisiosastolta lausuntoa erityisesti ihmiskauppaa koskevasta jaksosta 4 sekä sitä koskevista johtopäätöksistä ja suosituksista lakivaliokunnan toimialan kannalta. Poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa:

Ihmiskauppa on vakava rikos. Rikoslain (39/1889) 25 luvun 3 ja 3a pykälien mukaan ihmiskauppa, törkeä ihmiskauppa ja kummankin yritys ovat rangaistavia tekoja. Ihmiskauppa on loukkaus yksilön ihmisarvoa ja koskemattomuutta vastaan. Kyseessä on perustavanlaatuinen ihmisoikeusloukkaus. Ihmiskaupassa hyväksikäytetään haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä pääsääntöisesti taloudellisen hyödyn saamiseksi. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on tärkeä toimija kansallisena ihmiskaupparaportoijana ihmiskaupan vastaisessa työssä.

Poliisiosasto korostaa, että ihmiskaupan vastainen toiminta on kehittynyt Suomessa vuosi vuodelta pitkäjänteisen työn seurauksena. Ihmiskauppaa tunnistetaan selvästi paremmin ja rikosvastuu toteutuu aiempaa useammin. Sisäministeriön poliisiosaston johdolla on valmisteltu Valtioneuvoston ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma vuosille 2016 - 2017. Yhtenä keskeisenä teemana valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisessa toimintaohjelmassa on ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausjärjestelmän kehittäminen (toimenpide 2.1). Kansainvälisesti tähän järjestelmään viitataan tavallisesti englanninkielisellä ilmaisulla national referral mechanism (NRM). Kansallisen ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausmekanismin kuvauksen asiakirja eli NRM-asiakirja on valmisteltu SM:n ihmiskauppakoordinaation johdolla laaja-alaisesti keskeisten toimijoiden kanssa. NRM-asiakirja tulee sisältämään kuvauksen Suomen ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausjärjestelmästä. Asiakirja on tarkoitettu ihmiskaupan uhreja työssään kohtaaville, heitä ohjaaville, tunnistaville ja auttaville ammattilaisille kaikissa viranomaisissa, järjestöissä ja yksityisellä sektorilla. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen yhteensovittamistyön puitteissa tuotettu tunnistamis- ja ohjausjärjestelmän kuvaus tulee toimimaan apuna myös ihmiskauppaan liittyvien viranomaismenettelyiden kehittämisessä.

Tarkoituksena on aloittaa sisäministeriön johdolla uuden valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman laatiminen vuosille 2018 - 2019.

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Mirkka Mykkänen

Ihmiskaupparikosten paljastamisen ja tutkinnan kehittäminen

Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Yhtenä suosituksena ns. TEAS hankkeessa (ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää koskeva tutkimushanke, jonka loppuraportti valmistui maaliskuussa 2018) on, että ihmiskaupparikosten paljastamista ja tutkintaa kehitetään esimerkiksi poliisin ihmiskauppaan erikoistuneilla tutkintayksiköillä.

Sisäministeriön poliisiosaston näkökulmasta poliisin osaamisen kehittämistä pidetään erittäin tärkeänä. Poliisiosasto ei tässä vaiheessa näe poliisin erikoisyksikköjä ratkaisuna. Parhaaksi ratkaisuksi poliisiosasto katsoo poliisin lisäkoulutuksen ja osaamisen kehittämisen ihmiskaupparikoksiin liittyen. Ehdotettu erillisyksikkö ei siten toisi lisäarvoa nykyiseen toimintaan. Erillisyksiköiden sijaan pyritään lisäämään kattavaa erityisosaamista nykyisissä rakenteissa.

Poliisi on viime vuosina panostanut mm. ihmiskaupan torjumiseen ja tutkimiseen. Poliisin tietoon tulleet ihmiskauppatapaukset ovat moninkertaistuneet muutaman viimeisen vuoden aikana. Poliisilla on ihmiskaupan ja laittoman maahantulon torjumiseksi verkosto, jota kautta tieto-taitoa levitetään valtakunnallisesti. Poliisi on yhteistyössä ihmiskaupan auttamisjärjestelmän kanssa kehittämässä poliisille verkkokoulutuspakettia kaikkien poliisien käyttöön. Poliisihallitus on päivittämässä ihmiskaupan torjuntaa koskevaa ohjeistustaan, jossa otetaan huomioon viimeisimmät lakimuutokset ja jossa selkeytetään ja yhdenmukaistetaan toimintoja sekä samalla vahvistetaan poliisin ja ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän välistä yhteistyötä.

Ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaatio

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaattori sovittaa yhteen valtioneuvoston ihmiskaupan vastaista toimintaa. Kaikkien ihmiskaupan parissa työskentelevien hyvällä ja toimivalla yhteistyöllä edistetään ihmiskaupan vastaista toimintaa Suomessa.

Ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaatiosta Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa todetaan, että ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaatiosta tulisi säätää eduskunnan ponnen mukaisesti. Samassa yhteydessä tulisi uudelleen harkita koordinaattorin sijoituspaikka. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastainen koordinaattori on sijoitettuna sisäministeriön poliisiosastolle. Valtuutettu puoltaa koordinaattorin (määräaikaisen) viran siirtämistä oikeusministeriöön. Sisäministeriö on tilannut selvityksen valtioneuvoston ihmiskauppa-asioiden koordinaatio- ja raportointijärjestelyistä ja selvitys on parhaillaan käynnissä. Selvityksen tavoitteena on mm. tehdä valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisesta koordinaatiorakenteesta yleisarvio, joka sisältää selvityksen sen vahvuuksista ja kehitysehdotuksia sisältäen myös koordinaattorin sijoituspaikkaehdotuksen. Selvityksen tekee ulkopuolinen ja riippumattomana taho. Selvitys valmistuu toukokuussa 2018.

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Mirkka Mykkänen

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaatiorakenteeseen kuuluu sen toimintaa ohjaavien sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmän ja kansliapäällikkökokouksen lisäksi valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan yhteensovittamissihteeristö ja valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan verkosto.

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan yhteensovittamissihteeristössä, jonka puheenjohtajana ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaattori toimii, on edustus kaikista keskeisistä ihmiskaupan vastaista työtä tekevistä ministeriöistä. Sihteeristö kuulee työssään kulloisenkin tarpeen mukaan myös asiantuntijoita kuten esimerkiksi kansallista ihmiskaupparaportoijaa. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisessa verkostossa on kattava edustus viranomaisista ja järjestökentästä sekä työmarkkinajärjestöistä. Koordinaatiorakenne on tarpeellinen väline ihmiskaupan vastaisen toiminnan jatkamiseksi ja sen edelleen tehostamiseksi.

Jakelu:
Lakivaliokunta

Tiedoksi:
Sisäministeri Kai Mykkänen
Kansliapäällikkö Esko Koskinen
Erityisavustajat Titta Andersson-Bohren, Tuomas Rautanen
Johdon sihteerit Jaana Lummi, Annamaija Vihervirta, Tiina Landström